

Oslo, 16. februar 2012

Innlegg Jernbaneforbundet

Pensjonsreform og et blick i krystallkulen

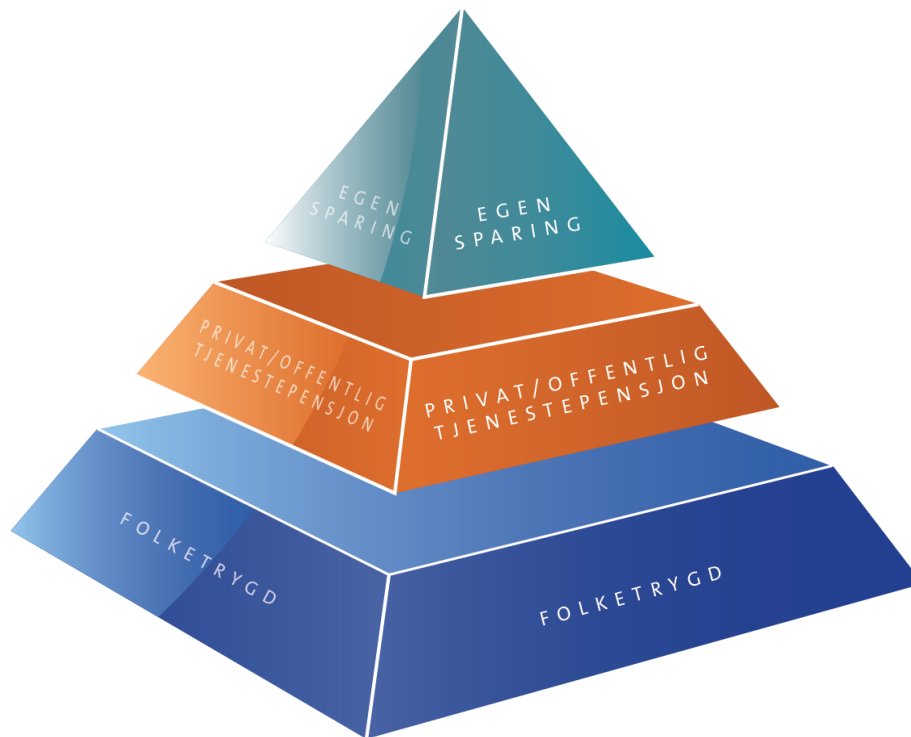
Fagsjef Jan Fredrik Nordby

Agenda

- Pensjonsmarkedet og status reform
- Noen utfordringer i pensjonssystemet
- Veien videre

Pensjon består av fire deler

- pensjon fra folketrygden
- privat og offentlig tjenstepensjon fra dine arbeidsgivere
- den pensjonen som du eventuelt har spart opp selv
- I tillegg kommer eventuell AFP ordning

Tjenestepensjonsmarkedet

4 hovedregimer i dag

Innskudd/ytelse

Innskuddsbasert

Ytelsesbasert

OTP
(nivå usikkert)

Innskudd
(nivå usikkert)

Bruttogaranti
66%

Avtalte
nettoppensjoner

Folketrygd

Folketrygd

Folketrygd

Folketrygd

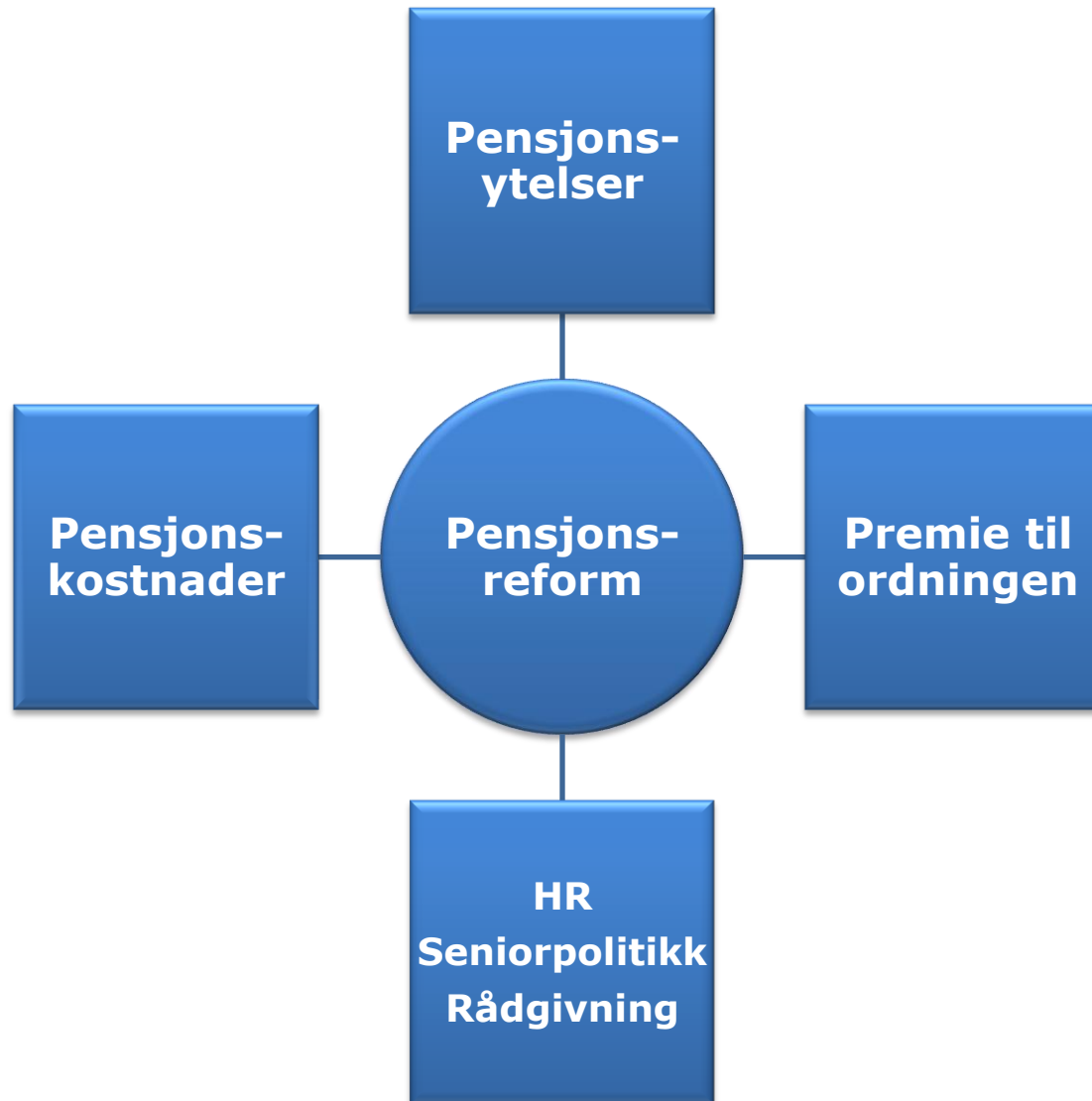
Pensjonsreform i flere etapper

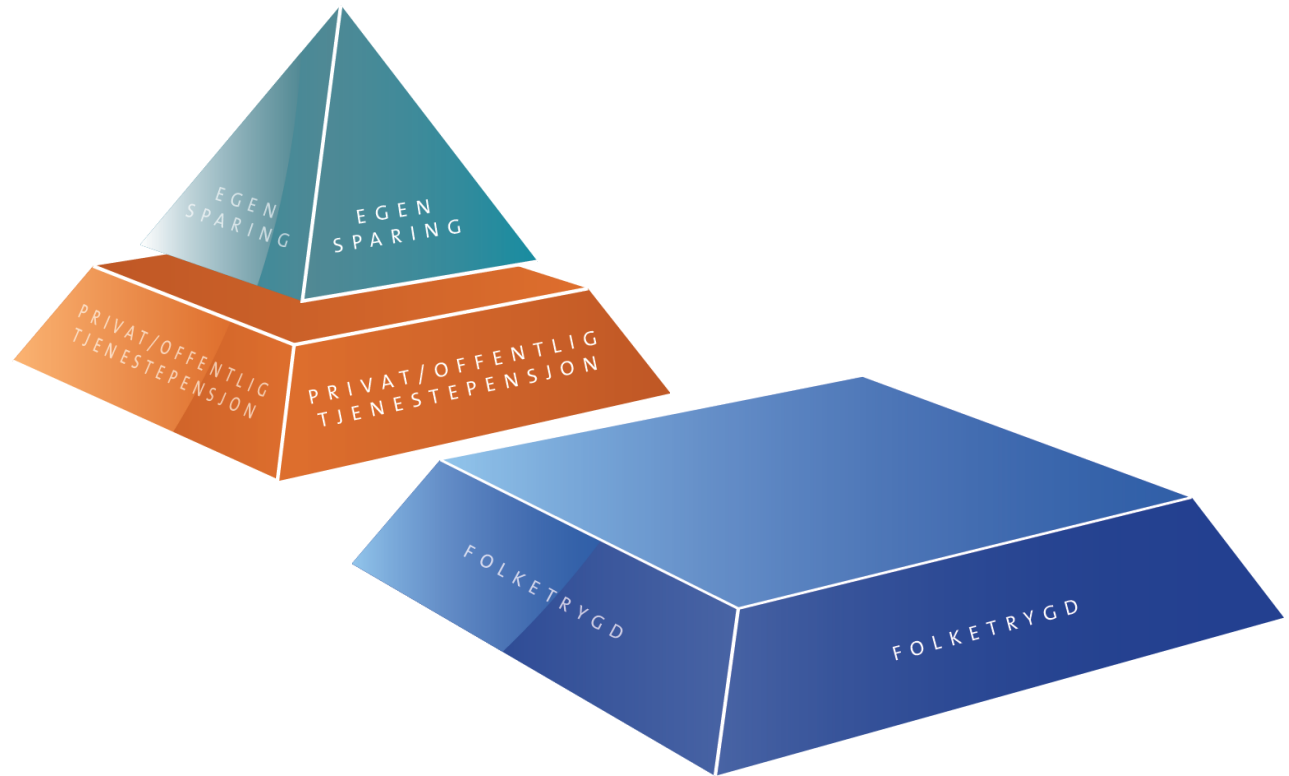
- Folketrygd
- Privat AFP
- Offentlig tjenstepensjon og AFP for 1943 – 1953
- Privat tjenstepensjon, del I
- Andre ordninger
- Andre ordninger administrert av SPK
- Skatteregler
- Uføretrygd

Utestående

- Uførepensjon
- Regelverk for 1954+
- Etterlattepensjon
- Regelverk privat tjenstepensjon, del II

Pensjonsreform i flere akser

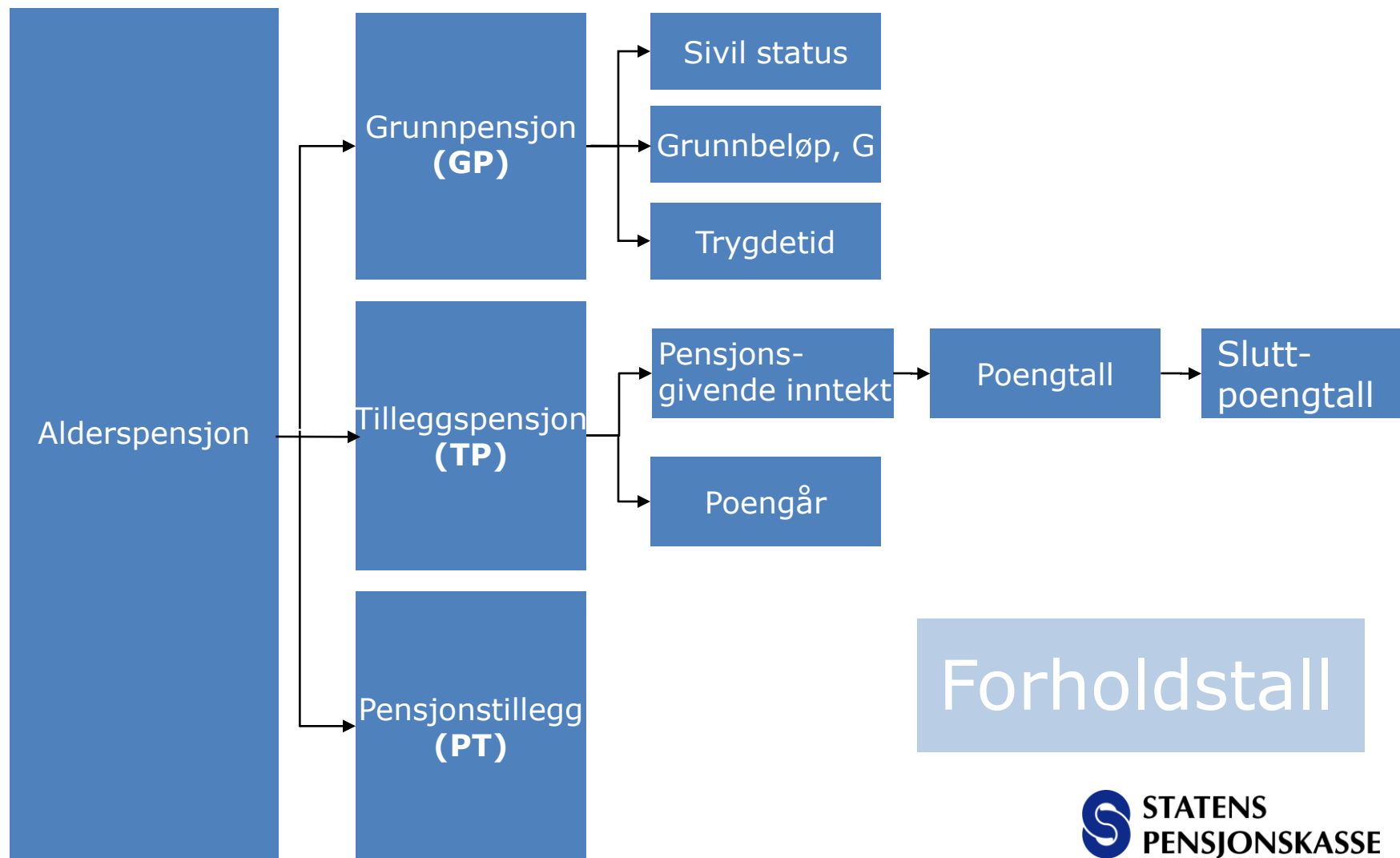

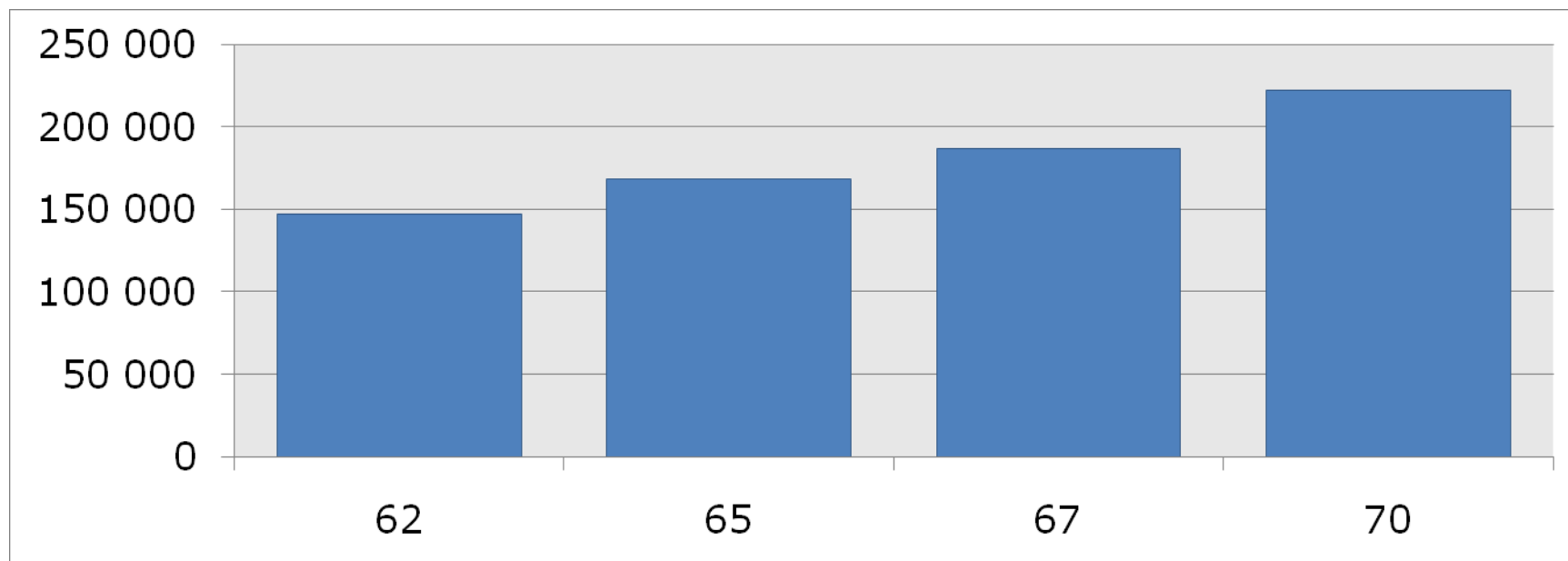
ALDERSPENSJON I FOLKETRYGDEN

(GJELDER FULLT UT FOR 1943-1953)
(GJELDER DELVIS FOR 1954-1962)

Folketrygdens alderspensjon

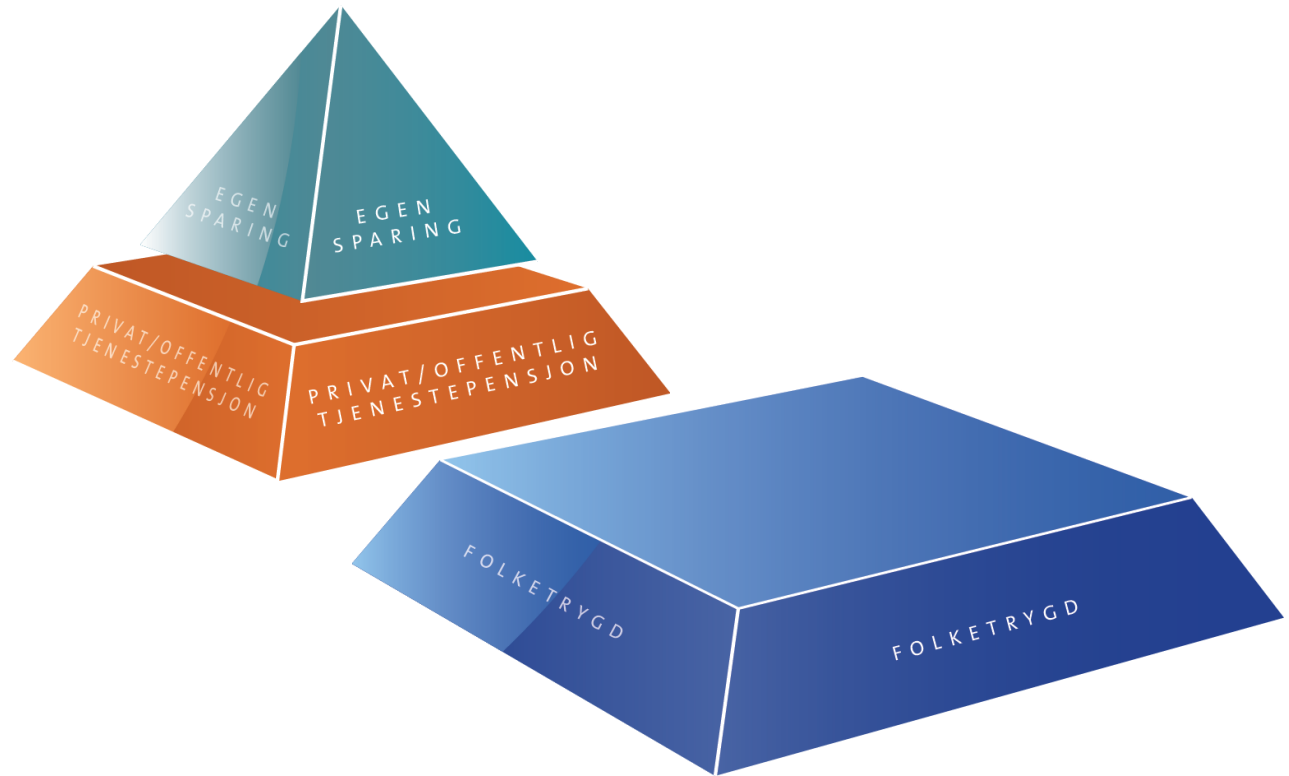

Fleksibelt uttak – Case

Uttaksalder	62	65	67	70
Basispensjon	227 211	227 211	227 211	227 211
Forholdstall	1,340	1,168	1,105	0,887
Årlig pensjon	169 560	194 530	205 621	256 157

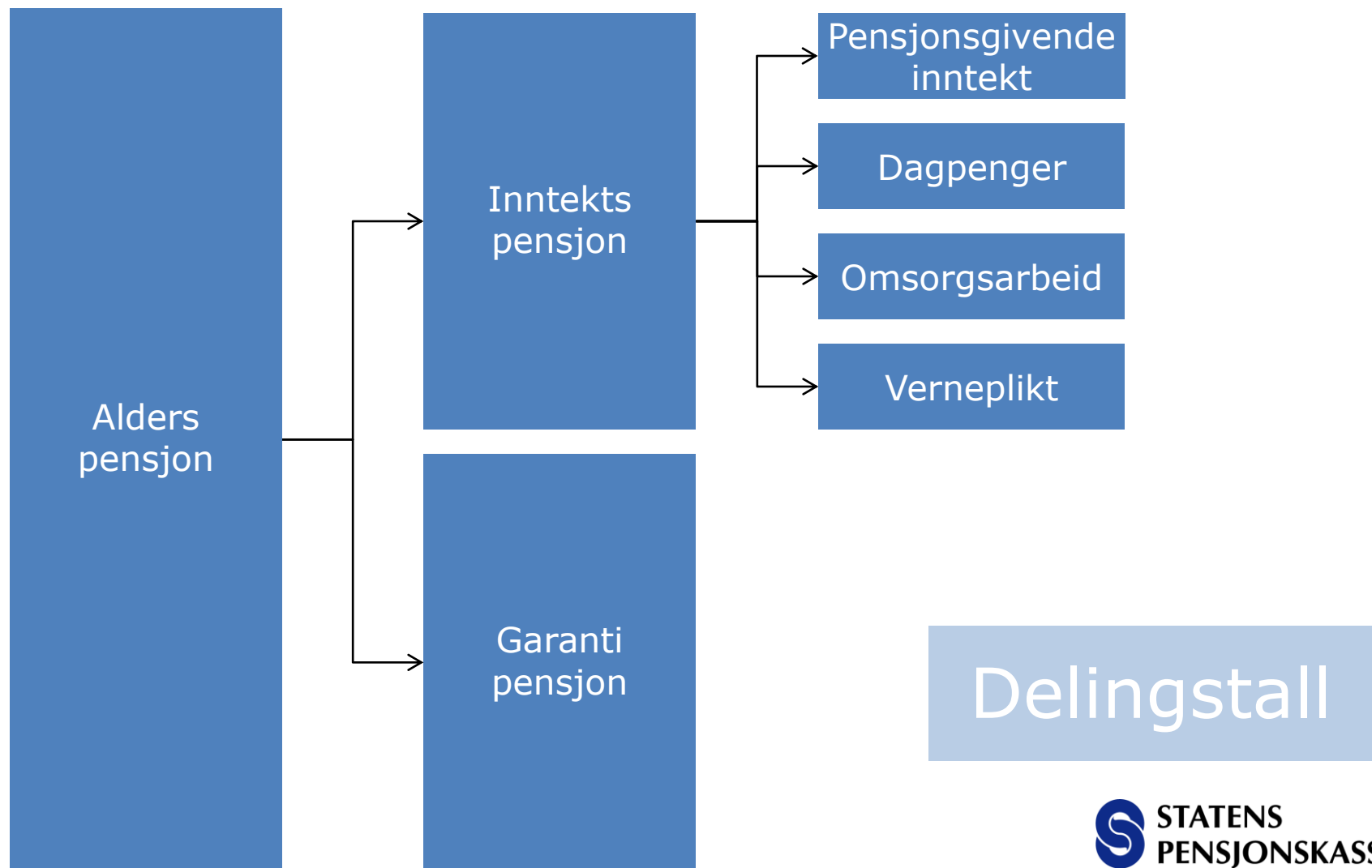
- Eksempel 1953-kullet, årlig inntekt 449 947,
- Forholdstallet gjenspeiler antatt gjenværende leveår for årskullet

ALDERSPENSJON I FOLKETRYGDEN

(GJELDER DELVIS FOR 1954-1962)
(GJELDER FULLT UT FOR 1963->)

Opptjeningsmodell

Hovedprinsipper

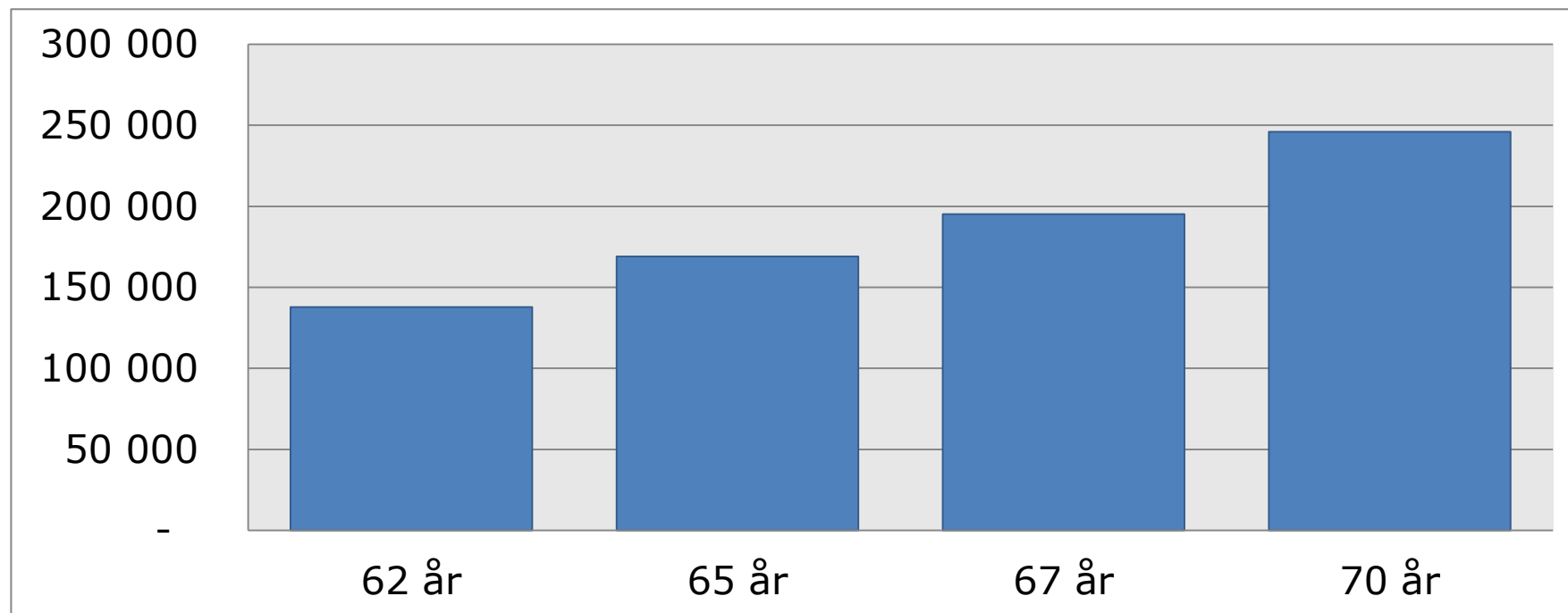
Årlig pensjons-
opptjening:

18,1% av
inntekt opp til
7,1 G

Årlig pensjons-
opptjening
bygges opp til
en
pensjons-
beholdning

Årlig
utbetaling:
Pensjons-
beholdning delt
på antatt
gjenstående
levealder

Fleksibelt uttak – Case

Uttaksalder	62	65	67	70
Beholdning	2 858 895	3 078 810	3 225 420	3 445 335
Delingstall	19,98	17,53	15,91	13,49
Årlig pensjon	143 088	175 631	202 729	255 399

Eksempel 1963-kullet, årlig inntekt 405 000, 39 års opptjening ved 62 år

STATENS PENSJONSKASSE

Pensjonsordningen i SPK

Avtale fra lønnsforhandlinger 2009

VEDLEGG 1

4. juni 2009

AVTALE OM OFFENTLIG TJENSTEPENSJON OG AFP I OFFENTLIG SEKTOR

Dagens regler for offentlig tjenstepensjon (bruttoordningen) og AFP i offentlig sektor videreføres med nødvendige tilpasninger til innføring av fleksibel alderspensjon i folketrygden fra 2011 og med de tilpasninger som følger av Stortingets vedtak fra mai 2005.

I tråd med Stortingets vedtak skal alderspensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger levealdersjusteres og reguleres etter nye regler på samme måte og fra samme tidspunkt som alderspensjon fra folketrygden.

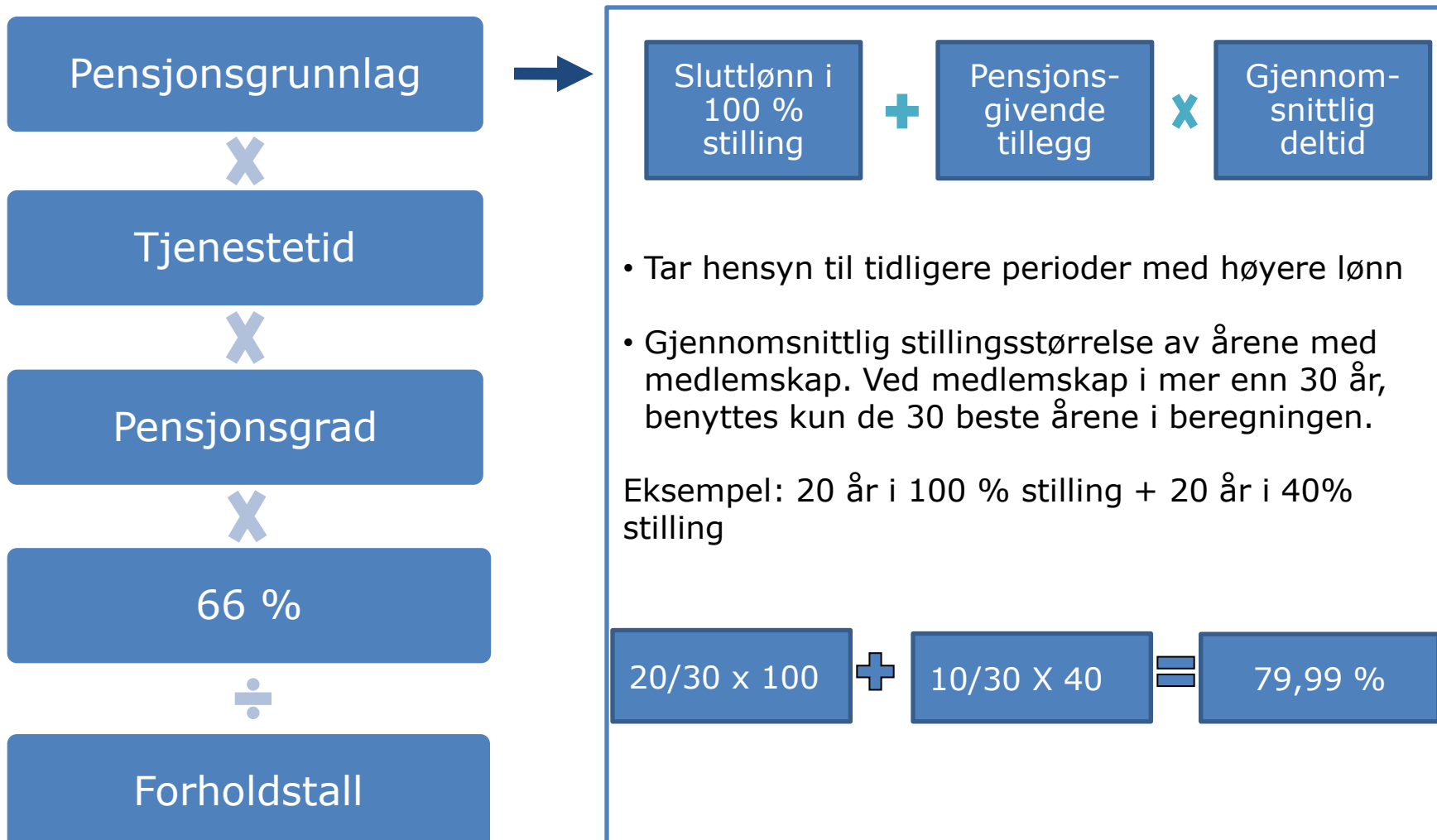
Levealdersjustering i dagens offentlige tjenstepensjon gjennomføres slik at grunnlovsvernet ivaretas. Det gis en individuell garanti for opptjente rettigheter i tjenstepensjonsordningene pr. 1. januar 2011 som sikrer at medlemmer av offentlige tjenstepensjonsordninger med 15 år eller mindre igjen til 67 år er sikret 66 prosent av pensjonsgrunnlaget ved 67 år etter 30 års opptjening.

Personer som velger å ta ut alderspensjon fra folketrygden før 67 år kan ikke i tillegg ta ut folketrygd- eller tjenstepensjonsberegnet AFP.

Beregning av tjenstepensjon – herunder samordning med alderspensjon i folketrygden – skal skje slik at tjenstepensjonen ikke påvirkes av når den nye fleksible alderspensjonen fra folketrygden tas ut. Det gis anledning til å kompensere for levealdersjusteringen av tjenstepensjonen ved å stå i stilling ut over 67 år.

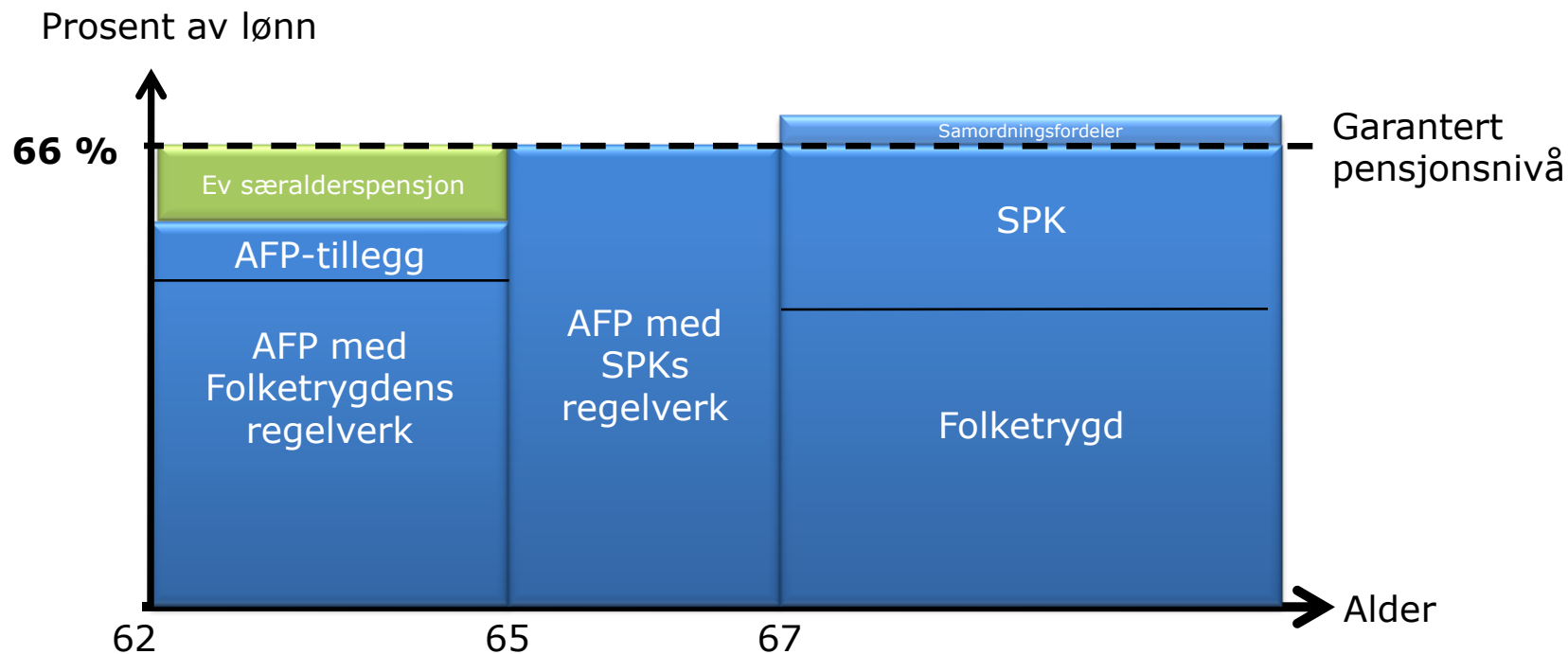
Det vises til at Fornyings- og administrasjonsdepartementet har en pågående prosess i samarbeid med partene i arbeidslivet for vurdering av særaldersgrensene og fratreden ved disse. Det avtales ikke endringer i gjeldende særaldersgrenser i forbindelse med lønnsoppgjøret 2009.

Brutto alderspensjon

Ordinært tidsforløp fra 62 år

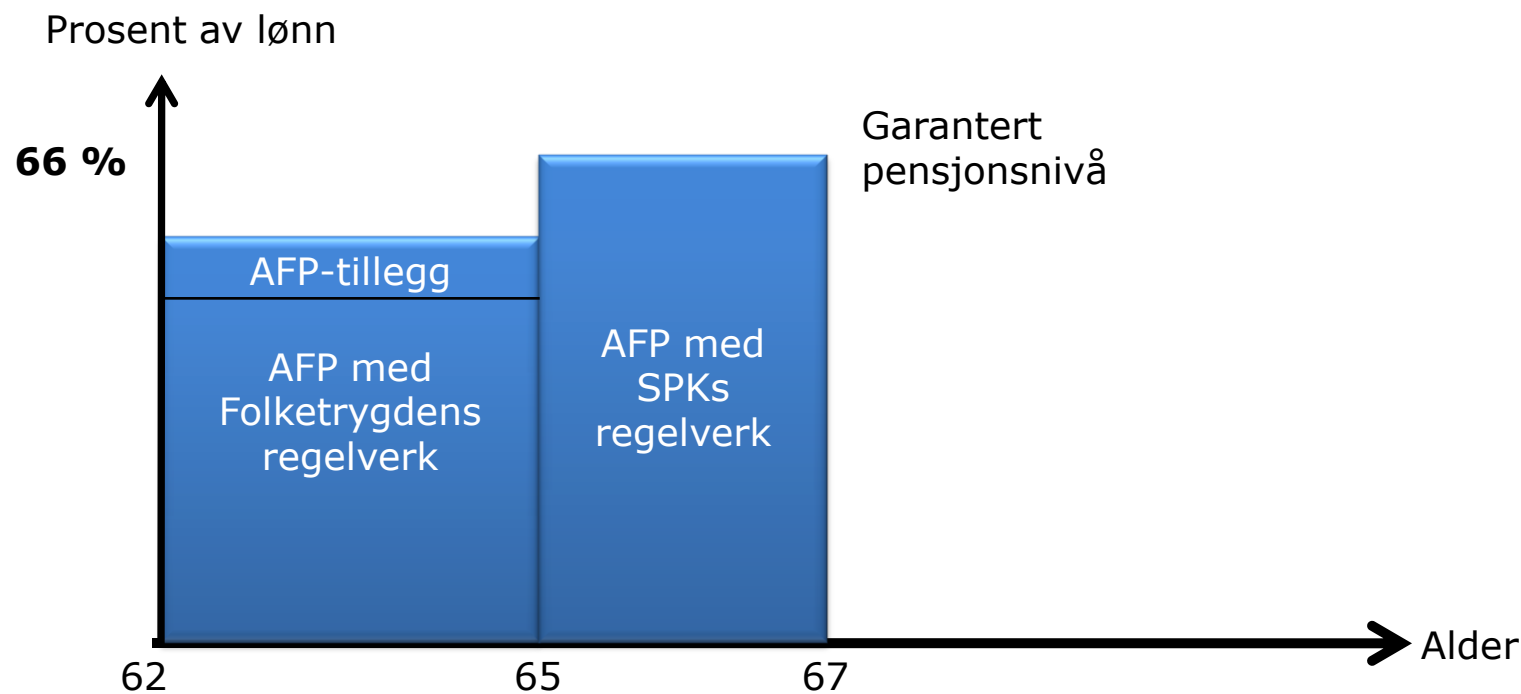
Offentlig sektor

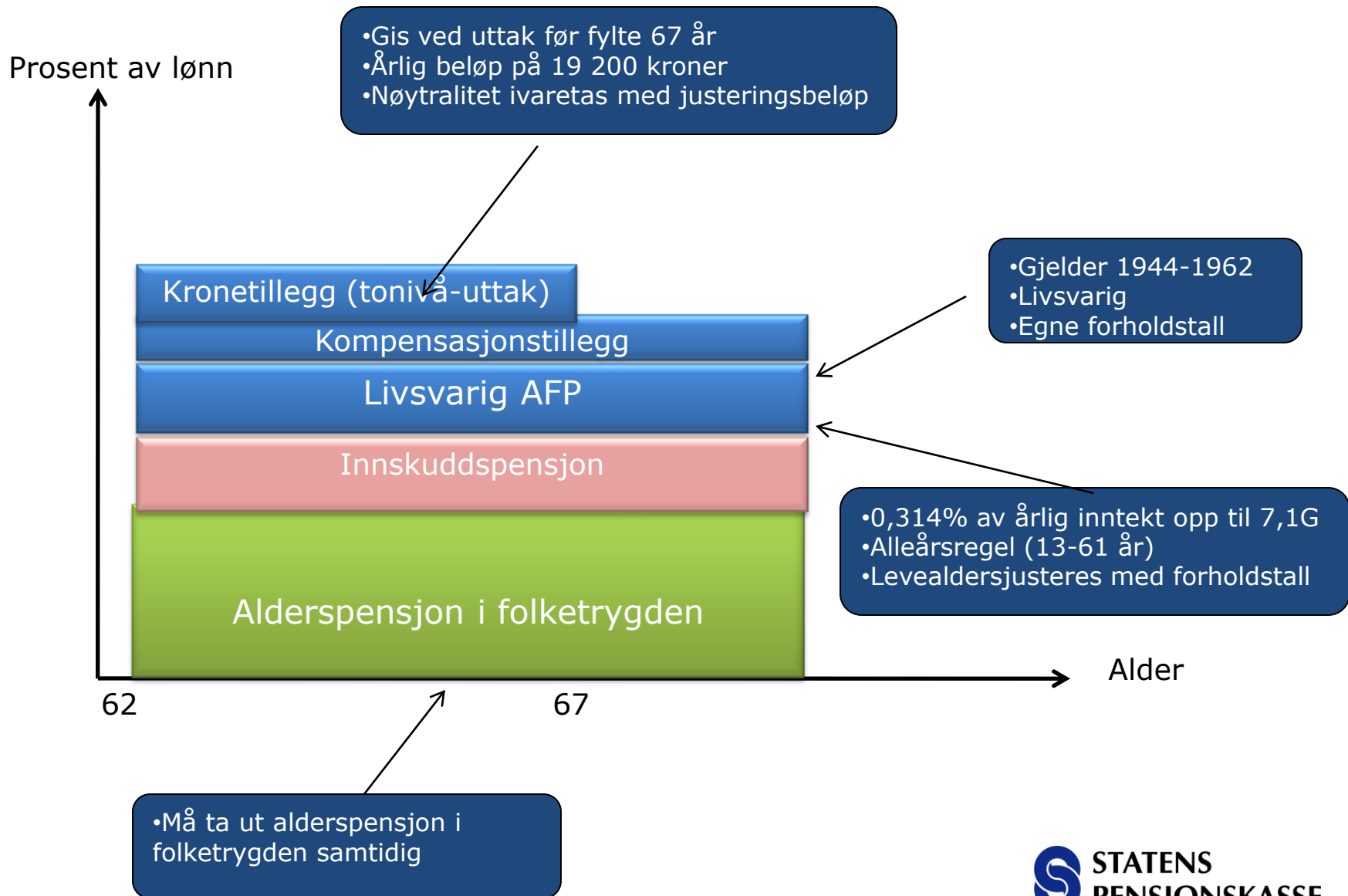
AFP ORDNINGENE

AFP i offentlig sektor

AFP i privat sektor

Sammenlikning offentlig og privat AFP

Offentlig

- 62-64: Folketrygdberegnet + tillegg
- 65-66: Besteberegnet
- 67- : Alderspensjon
- Kan ikke ta ut folketrygd samtidig
- Ingen levealdersjustering før 67
- Toleransebeløp 15 000 kr
- Betales fullt ut av arbeidsgiver
- Lønnsvekst/indeksering

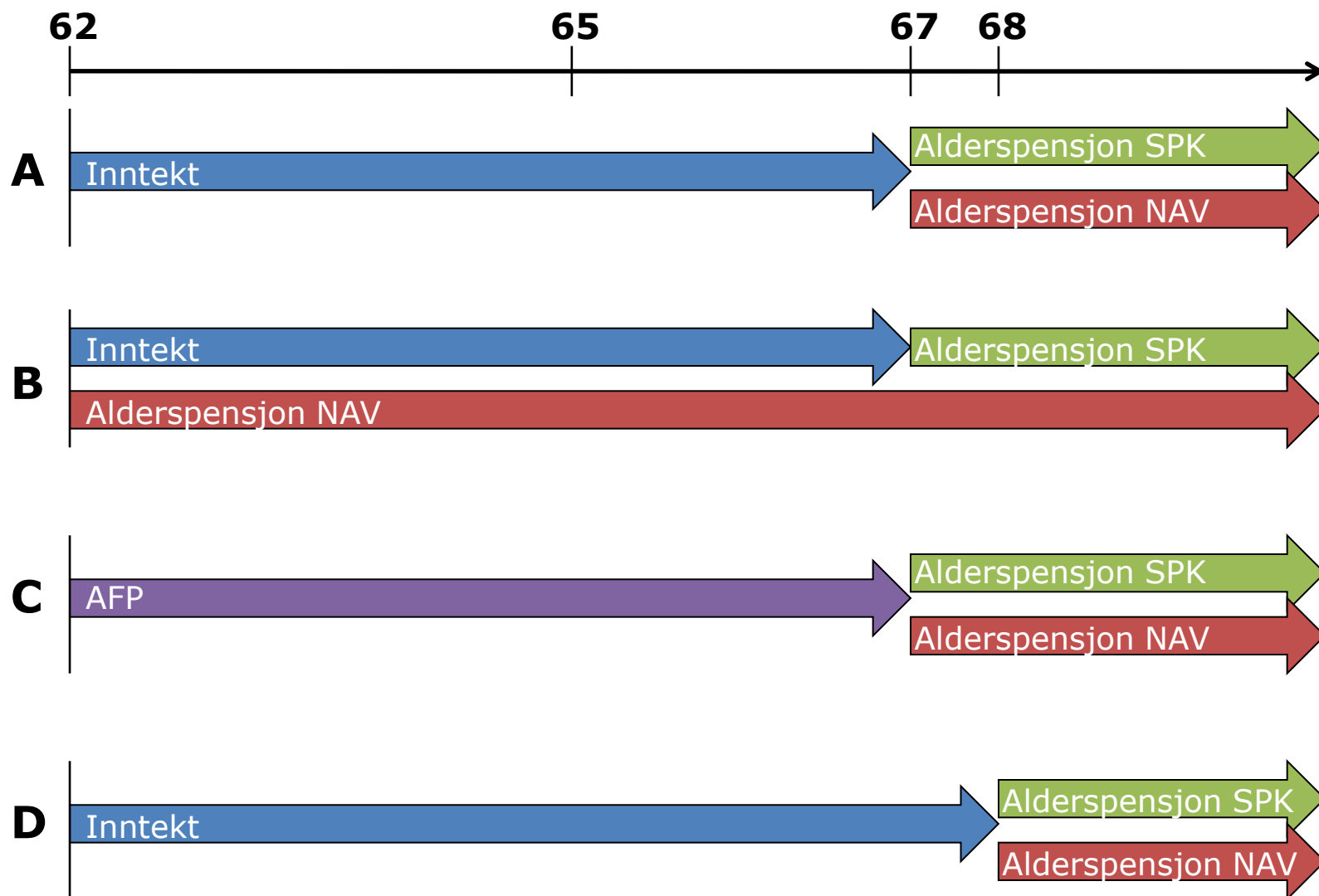
Privat

- Livsvarig påslag
- Kompensasjonstillegg
- Tonivå-uttak ved uttak før 67
- Folketrygd må tas ut samtidig
- Levealdersjustering
- Kombineres fritt med arbeidsinntekt
- Bidrag fra staten
- Lønnsvekst/indeksering

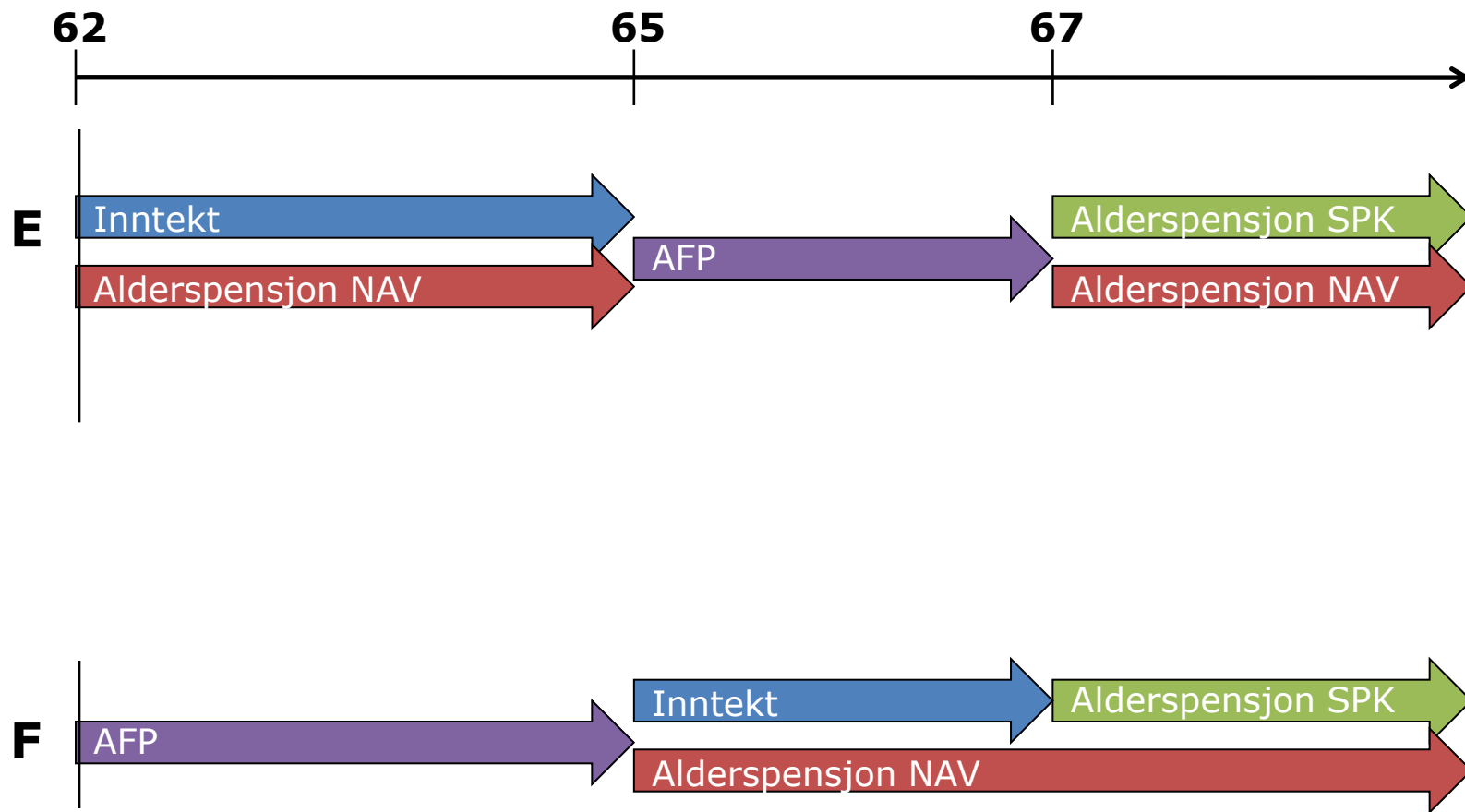
VALGMULIGHETER I OFFENTLIG SEKTOR

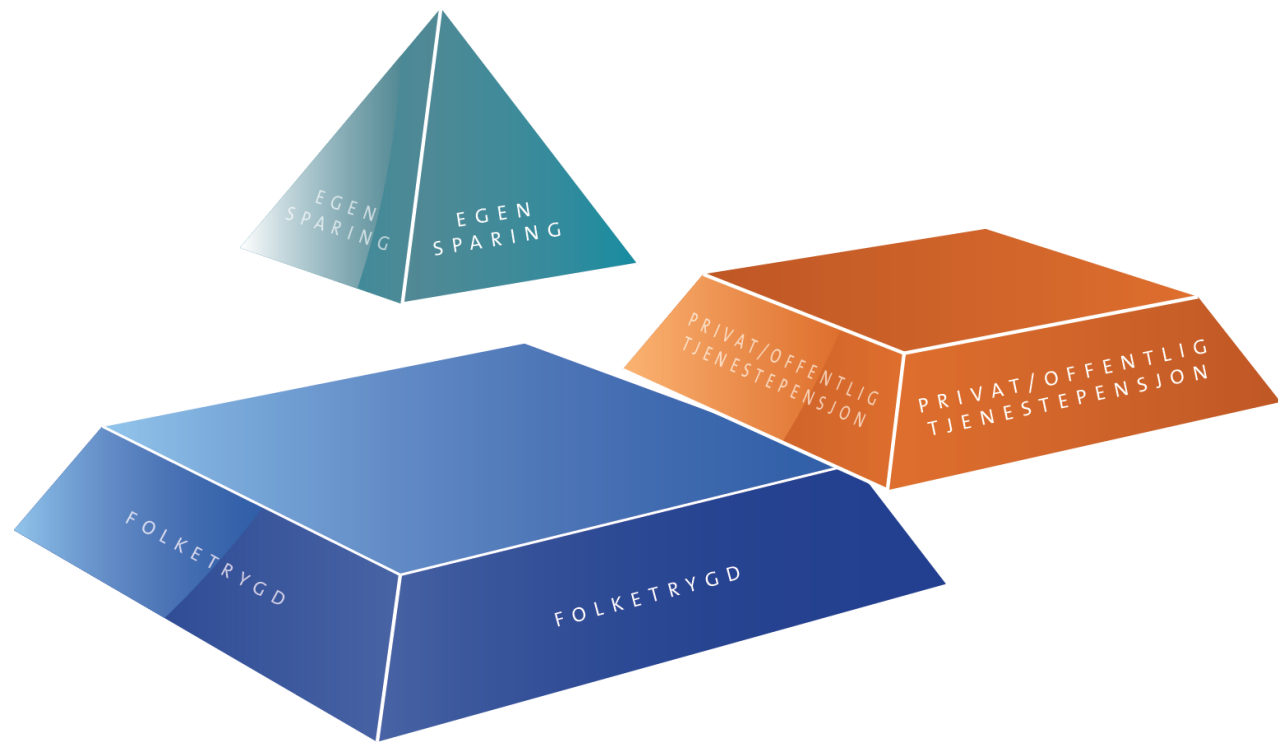

Valgmuligheter i off. tjenestepensjon

Valgmuligheter i off. tjenestepensjon

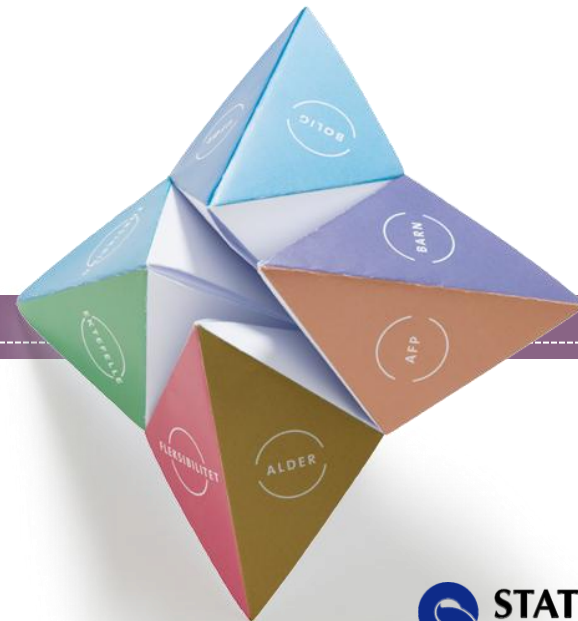

ANDRE ORDNINGER I MARKEDET

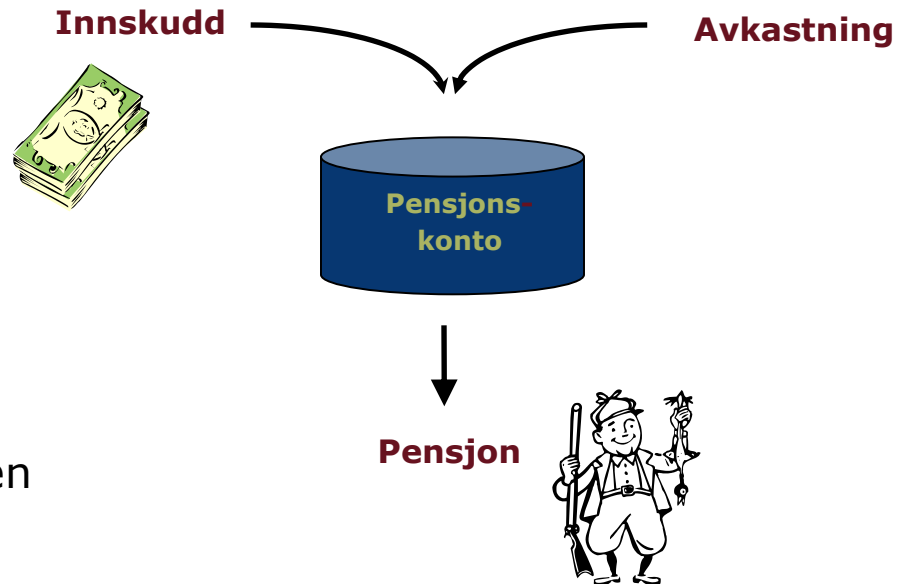
OTP	Innskudd	Bruttogaranti 66%	Avtalte nettpensjoner
Folketrygd	Folketrygd	Folketrygd	Folketrygd

INNSKUDDSPENSJON

Innskuddspensjon

- Spareordning med avtale om årlig sparebeløp
- Innskutt kapital tillagt avkastning bestemmer pensjonens størrelse
- Valgfri utbetalingstid fra 62 år, minst 10 år og frem til 77 år
- Den ansatte kan velge investeringsprofil
- Avkastningen på midlene har betydning for pensjonsytelsene
- Den ansatte eier pensjonskapitalen og tar den med ved fratredelse
- Ved dødsfall mottar arvingene gjenværende innskuddsfond

Innskuddssatser

Innskuddsgrenser	Max i hht LOI	Foreslått i løsning for repr. på stortinget	Min i hht OTP
Lønn inntil 1 G	Medregnes ikke	Se foil nr 16.	Medregnes ikke
Lønn mellom 1 og 6 G	5 %	Fra 6,03% til 7,1G og så	2 %
Lønn mellom 6 og 12 G	8 %	24,13% til 12G	2 %
Lønn over 12 G	Medregnes ikke	Medregnes ikke	Medregnes ikke

- For deltidsansatte skal innskuddet utgjøre en forholdsmessig del av det innskudd den ansatte ville hatt i fulltidsstilling
- Medlemsinnskudd kan utgjøre maks 4 % av lønn, men kan ikke overstige foretakets innskudd
- Satsene er fastsatt med bakgrunn i tidligere regler om FTR. Nye satser kan forventes etter at FTR nå er endret

NY STORTINGSORDNING

Ny stortingspensjon - vilkår

- Nettopensjon
 - Ingen samordning med andre pensjoner unntatt
 - Tidligere stortings- og regjeringspensjon
- Opptjening
 - Alle år mellom 18 og 75
 - Maks 12 G
 - Fast godtgjørelse + faste tillegg (presidentskap og fagkomiteer)
- Levealderjusteres
 - Født før 1962: mildere, egne delingstall
 - Født 1963 og senere: folketrygdens delingstall
- Kan utbetales fra tidligst 62 år
 - Samtidig med fortsatt opptjening
- Reguleres likt folketrygden

Ny stortingspensjon - Opptjening

Årlig pensjons-
opptjening:

6,03% av
inntekt opp til
7,1 G.

24,13% av
inntekt mellom
7,1 G til 12 G

Årlig pensjons-
opptjening
bygges opp til
en

pensjons-
beholdning

Årlig
utbetaling:

Pensjons-
beholdning
delt på antatt
gjenstående
levealder

KOMBINASJONSALTERNATIV FRA 2009

Kombinasjonsalternativet fra 2009

Tjenestepensjonen skal justeres for endringer i levealderen på tilsvarende måte som i folketrygden, men likevel slik at den individuelle bruttogarantien ikke justeres for levealder.

De nye opptjeningsreglene dimensjoneres med sikte på at arbeidstakerne skal kunne oppnå en samlet pensjon fra folketrygd, AFP og ulike tjenestepensjonsordninger, som tilsvarer 66 prosent av tidligere inntekt, forutsatt 30 års opptjening i offentlig tjenestepensjonsordning og 38 år i folketrygden. Denne kollektive sikringen gjelder ved pensjonsuttak fra 65 år gitt samme levealder som i dag. Det vises i den forbindelse til IX Brutto reforhandlingsklausul.

Pensjonsordningen baseres på følgende prinsipper:

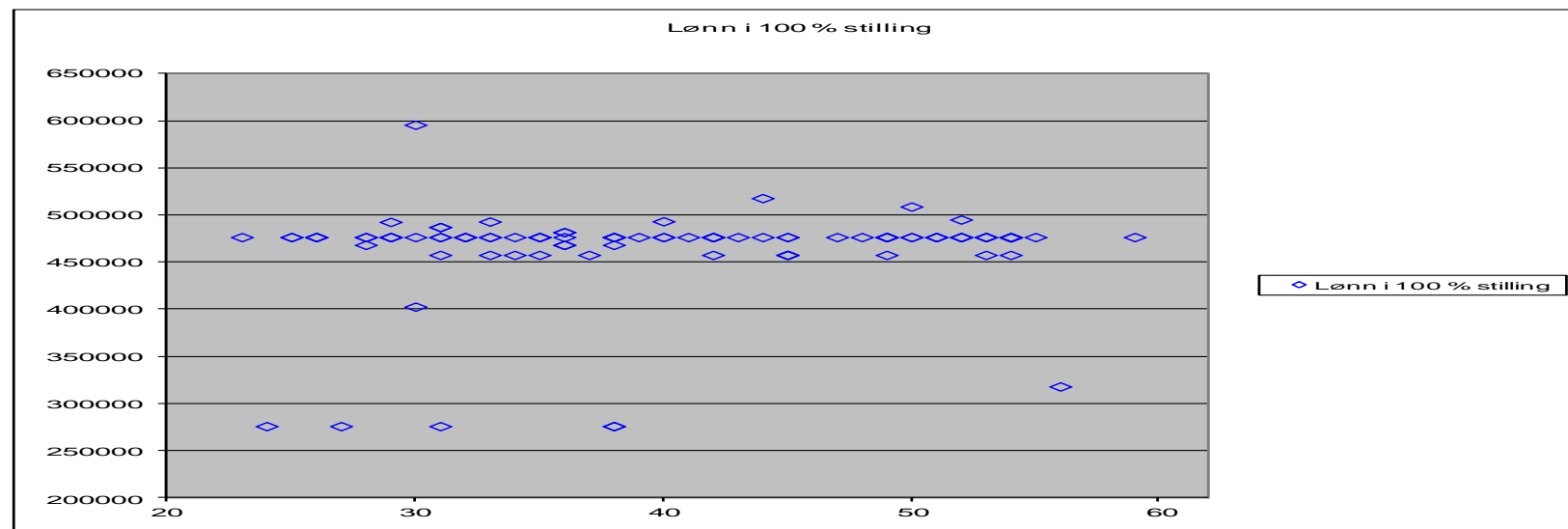
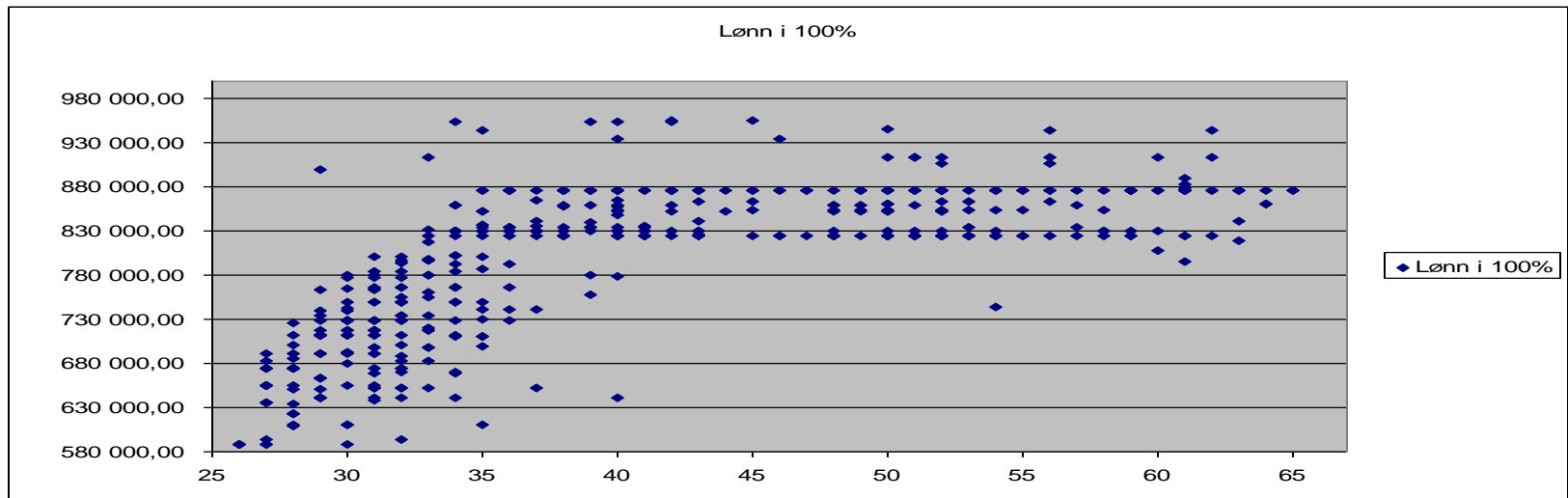
- Offentlig ansatte skal hvert år tjene opp pensjonsrettigheter fra første krone. Dette sikrer at også personer med lave stillingsstørrelser opparbeider pensjonsrettigheter.
- Pensjonsopptjeningen skal tilsvare 0,42 prosent av pensjongivende inntekt opp til 7,1 G. For inntekter mellom 7,1 og 12 G tjenes opp rettigheter tilsvarende 1,77 prosent. Pensjongivende inntekt fastsettes på samme måte som i dagens tjenestepensjon.
- Det gis pensjonsopptjening for ulønnet omsorg for barn og ved pleie av eldre, syke og funksjonshemmede, samt ved etter- og videreutdanning. Dette innebærer en vesentlig styrking av rettighetene til ansatte i kommunal sektor.
- Det tjenes opp pensjonsrettigheter fram til fylte 67 år.
- Tjenestepensjon og AFP skal, som alderspensjon i folketrygden, kunne tas ut fra 62 år. Senere uttak gir høyere pensjon.
- Arbeid og pensjon skal kunne kombineres fritt uten avkorting.

Hvilken ordning lønner seg for meg?

Det kommer an på...

- Folkestrygd
 - Opptjeningstid, lønnsutvikling og -nivå (opp til 7,1G), fødselsår, uttaksalder, grunnbeløpets utvikling, inflasjon
- Offentlige ordninger
 - Lønnsvekst, fødselsår, grunnbeløpets utvikling, inflasjon, (regelverk)
- AFP privat ordning
 - Opptjeningstid, lønnsutvikling og -nivå (opp til 7,1G), fødselsår, uttaksalder, grunnbeløpets utvikling, inflasjon
- Innskuddsordning
 - Størrelse på innskudd/innskuddsperiode, lønnsutvikling og -nivå, avkastning, fødselsår, uttaksalder, grunnbeløpets utvikling, inflasjon
- Ikke enkelt å fastslå "fasit" på alle disse
- Hva er best? DET KOMMER AN PÅ!

Eksempler på demografi

NOEN UTFORDRINGER I PENSJONSSYSTEMET

Utfordringsbilde pensjonsreform

- Alt er ikke avklart
 - 1954 - ??
 - Privat sektor – Banklovkommisjon, del 2
 - Uføreordninger i offentlig
- Store forskjeller i privat og offentlig sektor
 - SPK kan i dag kun tilby ett produkt

Utfordringsbilde

Ytelsesbasert ordning (1)

- Sluttlønnbasert ordning
 - Livsvarig pensjon bestemt utfra 1 tidspunkt
- Bruttogaranti ved 30 års opptjeningstid
 - Kompenserer for manglende opptjening i folketrygd
- Konkurransesituasjon
 - Offentlig pensjon gir høyere kostnadsbase enn private ordninger
 - Konkurransen med ulike pensjonsøkonomiske rammebetingelser

Utfordringsbilde

Ytelsesbasert ordning (2)

- **Fleksibilitet**
 - SPK – All inclusive
 - Privat – menybasert
 - Type ordning: innskudd/ytelse
 - Nivå på innskudd/ytelse/avkastning
 - Utbetalingsperiode
 - Bredde i ordningen
 - Uttaksalder
- **Aldersgrenser**
 - Aldersgrense 70 år => AFP
 - Aldersgrense 65 år => 85 årsregel
 - Valg: Særalderspensjon (+ folketrygd + privat inntekt)
 - AFP
 - Lavere aldersgrenser
 - Særalderspensjon + privat inntekt

Utfordringsbilde

Innskuddsbaserte ordninger

- I dag ikke tilpasset knekkpunkt i ny folketrygd
 - Ingen dekning over 7,1G
- For lave satser i forhold til intensjonen bak maksimale satser?
 - Ref Stortingsordning (6,03% - 24,13%)
 - Venter nyheter i Banklovkommisjonens utredning og anbefaling

Utfordringsbilde – AFP

- AFP ordning
 - Mobilitet
 - Internt i et konsern
 - Eldre arbeidstakere
 - Finansiering
 - Privat: Kostnader dekkes av månedlige innskudd og av statsstøtte
 - Offentlig: Alle kostnader dekkes av arbeidsgiver
 - Beregning, uttak og varighet
 - Privat: Livsvarig, i kombi med folketrygd, ingen inntektsregler
 - Offentlig: 5 årig, ikke i kombi med folketrygd, 15 000 grense

Utfordringsbilde - generelt

- Regnskapsregler – store variasjoner i kostnad
- Oppsatte rettigheter på uføre og ektefelle/barn
- Konsern med ulike typer pensjonsordning internt

■ ■ ■ Fra januar 2013 skal hele verdien av pensjonsforpliktelsen inn i regnskapene i de børsnoterte selskapene. Da kommer smellen på egenkapitalen.

Pensjonsbomben

**KREDITT
STALE
JOHANSEN**

Nye regnskapsregler tvinger børsnoterte bedrifter til å synliggjøre udekkede pensjonsforpliktelser. Lav beregningsrente gjør at mye egenkapital forsvinner. Svenske bedrifter slipper unna med en høyere diskonteringsrente.

Ytelsespensjonsordninger er i ferd med å skape store utfordringer for mange norske

Økte forpliktelser

Beregnet effekt av lav diskonteringsrente for et utvalg bedrifter

	Diskonteringsrente som ble benyttet for 2010	Endring i brutto forpliktelse ved bruk av statsrente	Endring i brutto forpliktelse ved bruk av boligkredittrente
Norsk Hydro	3,8 %	27 %	-15 %
SAS Norge	5,0 %	52 %	10 %
Statoil	4,3 %	37 %	-5 %
Telenor	4,2 %	36 %	-6 %

2012 Dagens Næringsliv grafikk/Kilde: Anslag fra DNB Markets

Det norske regnskapsmiljøet har basert seg på en praksis hvor man bør benytte renten til norske statsobligasjoner. Disse rentene er lett observerbare fra handel på Oslo Børs.

Norske statsobligasjoner regnes som en sikker havn for plassering av penger i usikre tider. Utenlandske investorer har støvsugd markedet, og eier

teringsrenter. Dette har ikke vært noen stor bekymring frem til nå. Selskapene kunne fordele regnskapsføringen av verdiendringer over 20 til 30 år.

Fra januar 2013 skal hele verdien av pensjonsforpliktelsen inn i regnskapene i de børsnoterte selskapene. Da kommer smellen på egenkapi-

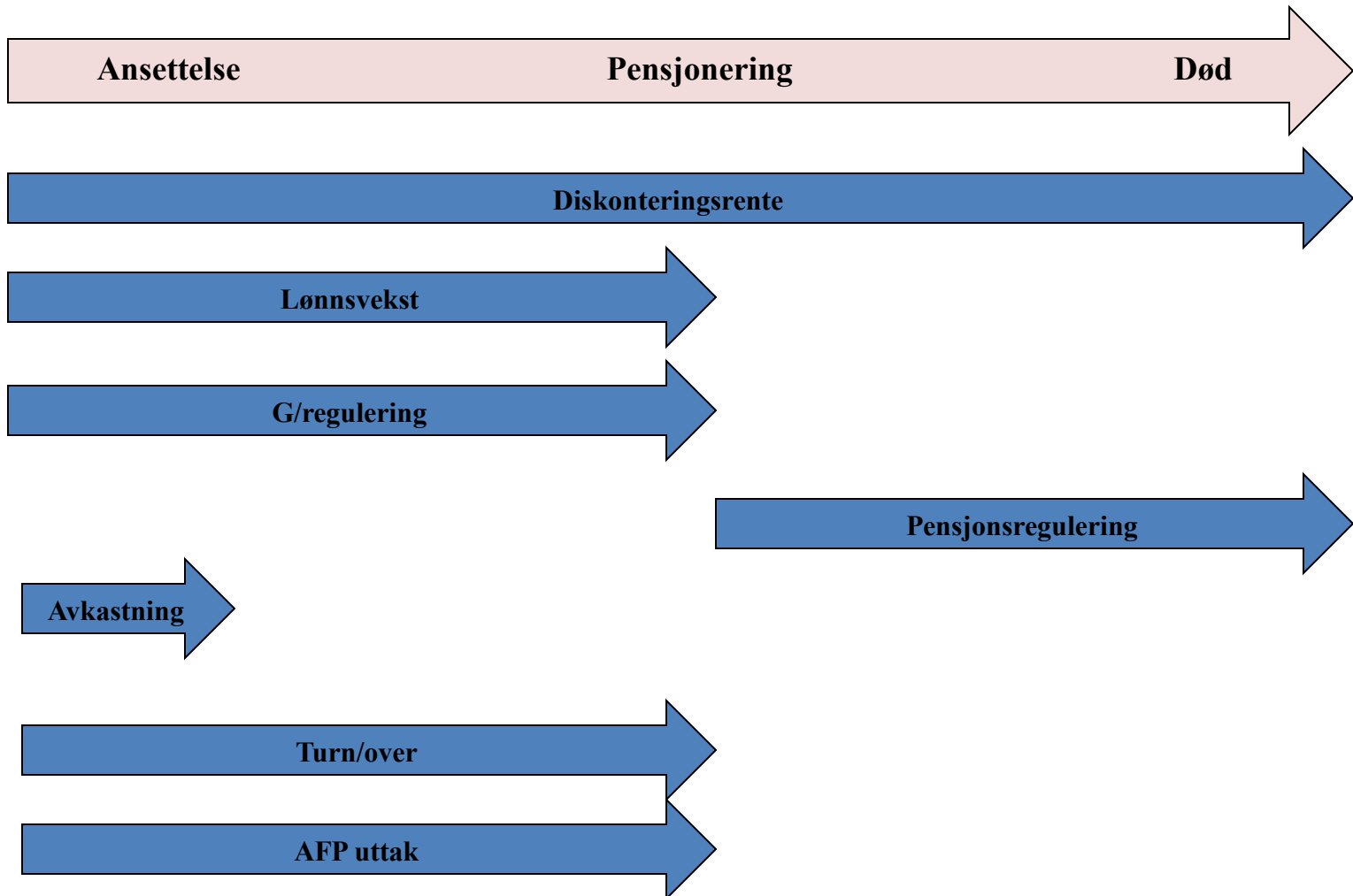
VEIEN VIDERE ?

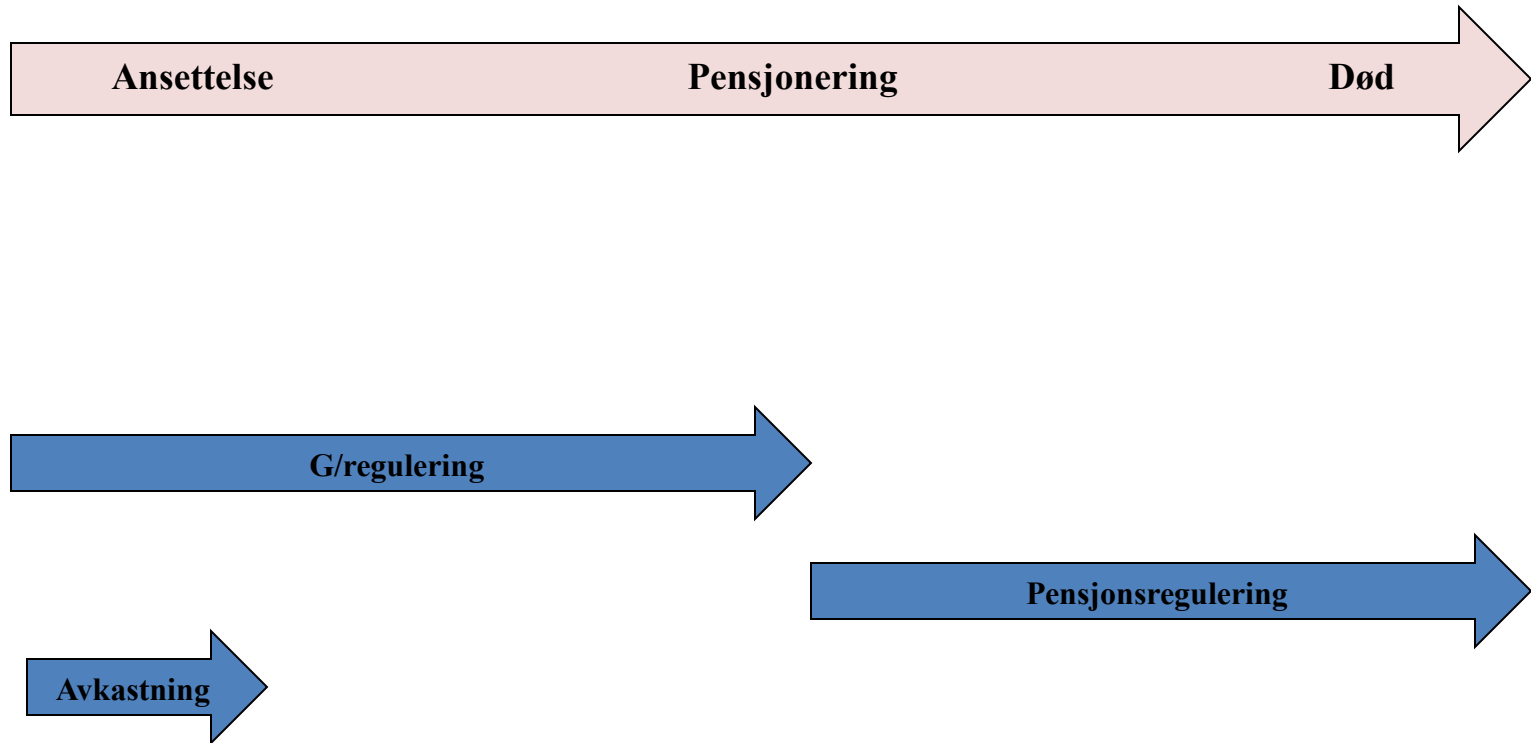
Hva skal man etablere for yngre årskull?

- 66% av sluttlønn delt på forholdstall -> Avtalen
- Opprettholde samordningsfordelen?
 - Sivilstand?
 - Grunn/tilleggspensjon -> Inntekts/garantipensjon
- Fordelingsprofil?
 - Unngå nullpensjoner
- Enkelhet og forutsigbarhet
 - For hvem?

Fastsettelse av parametere for regnskapsmessige pensjonskostnader

“Påslagsordning” Parameterfastsetting?

SPØRSMÅL?